

ecologie & cultuur

planning met tijdwinst

Els & Linde B.V.

Els & Linde techniek

Spechtstraat 59

1223 NX Hilversum

06 - 27564247

vanderlinden@elsenlinde.nl

Inleiding

Voor een ruimtelijke ontwikkeling of voor groot onderhoud gaat veel tijd zitten in de voorbereiding. Allerlei zaken moeten vooraf duidelijk zijn en zijn voorzien van vergunningen of ontheffingen. Een belangrijk aspect waar een goede voorbereiding en planning van belang is, is het onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden. Een foutieve planning kan snel een jaar vertraging opleveren.

Zonder een goede planning kan de doorlooptijd oplopen tot twee jaar of meer.

Met dit e-book doen wij u enkele suggesties die een flink voordeel kunnen opleveren voor wat betreft de doorlooptijd. Eerst gaan wij in op de noodzakelijke onderzoeken en de planning die daarbij hoort. Daarna schetsen wij de werkwijze en de voorwaarden van het bevoegd gezag, voor het verkrijgen van een vergunning c.q. een ontheffing.

De bescherming van de natuur is geregeld in verschillende wetten en verordeningen. Die hebben allemaal hun eigen procedure en doorlooptijden. Momenteel is de natuurwetgeving aangehaakt bij de omgevingsvergunning; de aanvraag voor de ontheffing c.q. de vergunning kan in combinatie met de omgevingsvergunning, maar mag eveneens zelfstandig worden aangevraagd. Waarschijnlijk wordt per januari 2017 de nieuwe Natuurbeschermingswet van kracht, waarin de Flora en Faunawet (soortbescherming) en de Natuurbeschermingswet 98 (gebiedsbescherming) is opgenomen. Beide wetten - en ook de nieuwe Natuurbeschermingswet - zijn gebaseerd op Europese wet- en regelgeving.

Naast de genoemde wetgeving kennen we in Nederland het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de ecologische hoofdstructuur, EHS), en in sommige provincies regionale regelgeving. Deze regionale bescherming is geregeld via de ruimtelijke verordening van de betreffende provincies.

Soort	Periode		Aantal	Tussentijd
	Van	tot		
Vleermuizen	10 mei	15 juli	2	30
	20 aug	30 sept	2	20
Huismus	1 apr	15 mei	2	10
Gierzwaluw	15 mei	15 juli	3	10
Kerkuil	1 febr.	5 okt	3	-
Stenuil	15 febr.	15 apr	3	-
Rugstreeppad	15 apr	15 juli	3	20
Steenmarter	Voorjaar met cameraval			

Tabel 1. Inventarisatie periode van enkele veel voorkomende soorten

Inventariseren

Voordat een ontheffing of een vergunning kan worden aangevraagd moet eerst bekend zijn wat de natuurwaarden zijn die bedreigd worden door de geplande activiteit. In een oriënterend onderzoek wordt door een ecooloog beoordeeld of er in potentie effecten zijn te verwachten op beschermde planten, dieren of beschermde natuurgebieden. Als effecten niet zijn uit te sluiten is een nauwkeuriger onderzoek noodzakelijk.

Voor ieder bouw- of renovatieproject is minimaal een oriënterend onderzoek naar de effecten op beschermde natuurwaarden nodig.

Het oriënterend onderzoek is niet afhankelijk van het seizoen, het kan dus het hele jaar worden uitgevoerd. Het vervolgonderzoek is vaak afhankelijk van een beperkte periode in het jaar. De meeste soorten moeten in het voorjaar gezocht worden. Vleermuizen bijvoorbeeld; moeten tussen 10 mei en 15 juli geïnventariseerd worden (en nogmaals in het najaar). De steenuil echter, moet al voor 15 april geïnventariseerd worden. In tabel 1 is de inventarisatieperiode van de belangrijkste soorten opgenomen. Voor een gericht advies kunt u natuurlijk ook contact met ons opnemen.

Werkwijze

Een vergunning voor de Natuurbeschermingswet (of een ontheffing voor de Flora en Faunawet) krijgt u pas als er voldoende is onderzocht wat de effecten op beschermde natuurwaarden zijn. Beide wetten hebben hun eigen procedure voor een juist uitgevoerd onderzoek. De aard en omvang van de onderzoeken zijn globaal beschreven in de wetgeving en is door jurisprudentie verder ingevuld.

Flora en Faunawet

Een onderzoek moet worden uitgevoerd door een deskundig persoon, met behulp van de juiste technieken, in het optimale seizoen en met voldoende inspanning. Het oriënterend onderzoek – de quick scan – dient om af te bakenen welke soorten onderzocht moeten worden. Voor het stedelijk gebied is aanvullend onderzoek naar vleermuizen, huismus en gierzwaluw het meest voorkomend, in West-Nederland vaak aangevuld met rugstreep-pad en in Oost-Nederland met de steenmarter. In het buitengebied zijn voor steenuil en kerkuil vaak aanvullingen nodig. Uit de quick scan kan uiteraard ook volgen dat geen aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Voor verschillende soorten zijn door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland - RvO - zo genoemde soortenstandaarden geschreven. Het zijn ambtelijke rapporten zonder juridische status, maar de soortenstandaarden worden vaak op de letter gevolgd bij het toetsen van de onderzoeken.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet is van belang als er een effect kan ontstaan op beschermde natuurgebieden; dat kan doordat het project zich binnen de begrenzing van het natuurgebied bevindt, maar ook als het – vaak ver – buiten dat gebied ligt. Vooral als er emissie (uitstoot) van stikstofverbindingen wordt voorzien, of als er wijzigingen komen in de grondwaterstromen, zal snel een onderzoek nodig zijn. De wet kent een drietrapsonderzoek:

- Oriënterend onderzoek: als blijkt dat een effect niet is uit te sluiten, dan is de volgende stap nodig, het;
- Verstorings- en Verslechteringsonderzoek: als blijkt dat een significant effect niet is uit te sluiten, dan is de volgende stap nodig, de;
- Passende beoordeling: hierbij wordt uitgebreid en op wetenschappelijke kennis gebaseerd onderzoek voorgeschreven. Op basis van een uitspraak van het Europees Hof is dan tevens een Milieueffectrapport (MER) noodzakelijk.

Om ruimte te behouden voor economische ontwikkelingen en om de kwaliteit van de natuurgebieden te verbeteren, is de Programmatische aanpak stikstof (PAS) geschreven. Hierin worden tal van mogelijkheden en voorwaarden beschreven. Voor dit e-book is het voldoende om te melden dat er drie niveaus zijn voor stikstofdepositie zijn gedefinieerd:

- Lager dan 0.05 mol N/ha.j – meldingsplichtig;
- Tussen 0.05 mol en 1.0 mol N/ha.j – vergunningplichtig, en vergunbaar als er depositieruimte is;
- Boven 1.0 mol N/ha.j – vergunbaar mits met een passende beoordeling en compensatie (in de praktijk waarschijnlijk niet vergunbaar).

Milieueffectrapportage

In voorkomende situaties is een Milieueffectrapport noodzakelijk. Het milieueffectrapport is een zeer uitgebreid onderzoek met uitgebreide inspraakrondes. Bij twijfel over de noodzaak van een milieueffectrapport kan eerst een MER-beoordeling worden opgesteld. In deze vormvaste procedure wordt de noodzaak van een MER vastgesteld. Als een milieueffectrapport nodig is, wordt eerst een R&D document opgesteld; hierin wordt het project beschreven, worden de potentiële effecten benoemd en wordt vermeld wat de begrenzingen van het uit te voeren onderzoek is. Het R&D document beschrijft dus wat er wordt onderzocht en wat de doelen van

	Inspraak	Proceduretijd	Doorlooptijd
Flora en Faunawet			
Quick scan	Nee	-	4
Ontheffing	Ja	2 x 13	35-70
Natuurbeschermingswet			
Oriënterend onderzoek	Nee	-	6
Verstorings- en Verslechteringstoets	Ja	13	20
Passende beoordeling	Ja	13	22
PAS – melding	Nee	-	2
PAS – vergunning	Ja	13	15
Milieueffectrapportage			
MER beoordeling	Nee	-	4
R&D document	Ja	13	20
MER	Ja	13	>40

Tabel 2. Proceduretijd en doorlooptijd in weken. De proceduretijd is de tijd die het bevoegd gezag neemt voor het beoordelen van de aanvraag. De doorlooptijd die nodig is voor de onderzoeken + gewenningstijd + proceduretijd. Voor de Flora en Faunawet is de aard van het noodzakelijk onderzoek bepalend (vleermuisonderzoek kost meer tijd – door de noodzaak in voorjaar en najaar te inventariseren, dan gierzwaluwinventarisatie dat maximaal een maand kost). Er is telkens uitgegaan van de optimale starttijd. Het is dus de minimale doorlooptijd die is aangegeven.

het project zijn. Dit document wordt – door het bevoegd gezag – ter inzage gelegd. Belanghebbende kunnen hierop reageren. Daarna wordt het eigenlijke onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek bevat bijna altijd meer dan een discipline, is diepgravend van aard en gebaseerd op recente wetenschappelijke inzichten. Dit rapport wordt ter inzage gelegd en toegestuurd aan de commissie van de MER, die het inhoudelijk beoordelen. Na verwerking van eventueel commentaar is de MER gereed en wordt als bijlage bij de omgevingsvergunning gevoegd.

Doorlooptijd

De verschillende onderzoeken hebben allen een afwijkende en eigenstandige doorlooptijd. Sommige onderzoeken kunnen alleen in specifieke perioden worden uitgevoerd, het tijdstip van starten van het onderzoek kan dus een grote invloed hebben. Als bijvoorbeeld in juli gestart wordt met onderzoek naar de gierzwaluw is de doorlooptijd een jaar, terwijl starten in mei een doorlooptijd van een maand oplevert. De meeste onderzoeken zijn echter niet afhankelijk van een bepaald seizoen. In tabel 2 staan de doorlooptijden van de verschillende onderzoeksfasen. Met een goede planning kan door synergie tijd worden gewonnen. De proceduretijd voor het aanvragen van de ontheffing c.q. de vergunning kan sterk oplopen.

In voorkomende gevallen is aanhaken bij de omgevingsvergunning zinvol, omdat er dan een vaste proceduretijd is. Voor de ontheffing sec is slechts een termijn van orde van toepassing. Nadeel van een gecombineerde aanvraag is dat de correspondentie via de gemeente loopt. Houd er bij de aanvraag voor de ontheffing rekening mee dat bijna standaard aanvullende vragen worden gesteld.

Gewenningstijd

Het bevoegd gezag vereist voor de compensatie dat deze effectief is voordat de werkzaamheden worden gestart. Voor veel soorten geldt een gewenningstijd voordat de maatregelen als effectief worden beschouwd. Er is –

Soort		Omvang kolonie	Gewenningstijd	Actieve periode
Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijf	<10	13	April – oktober
	Zomerverblijf	>10	26	April – oktober
	Kraamverblijf		13	Mei – juli
	Paarverblijf		26	
Ruige dwergvleermuis			5	April – oktober
Gewone grootoorvleermuis			5	April – oktober
Rosse vleermuis			26	April – oktober
Watervleermuis	Zomerverblijf		52	
	Winterverblijf			twee winters
Gierzwaluw		>10	8	Mei – juni
Huismus			13	
Kerkuil			13	
Stenuil			13	

Tabel 3. Gewenningstijd in weken (soms tellen alleen de weken tijdens de actieve periode, dat is aangegeven door de actieve periode te benoemen). Voor soorten die niet zijn aangegeven is geen gewenningstijd vastgesteld door het bevoegd gezag. In het algemeen moeten maatregelen aantoonbaar functioneren voordat de werkzaamheden kunnen starten.

nationaal of internationaal – nog erg weinig onderzoek uitgevoerd hoe lang het daadwerkelijk duurt voordat maatregelen effectief zijn. Het bevoegd gezag heeft daarom in de soortenstandaarden een schatting gemaakt en een gewenningstijd vastgelegd die gehanteerd kan worden. Nader onderzoek moet leren hoe realistisch de vastgestelde gewenningstijd is, en of dat een vast gegeven kan zijn of dat het locatie specifiek is. Ook is niet duidelijk hoeveel hinder een soort heeft als hij gedwongen wordt te verhuizen. Zonder gefundeerd onderzoek zullen de gewenningstijden uit de soortenstandaard maatgevend blijven. In tabel 3 is een overzicht van de bekende gewenningstijden opgenomen.

Planning

Het mag duidelijk zijn na al de beschreven procedures en de verwachte tijdsverloop dat een goede planning noodzakelijk is om geen onnodig tijd te verliezen. Veel tijd kan gewonnen worden door preventief te compenseren. Ook het tijdig starten van het onderzoek en zo nodig parallel te laten verlopen, kan al snel enkele maanden tijdwinst op leveren.

Voor preventieve compensatie is maatwerk nodig om geen onnodige kosten te maken en vooraf een redelijke zekerheid te hebben dat er voldoende is gecompenseerd. Om de preventieve compensatie mogelijk te maken kunnen via Els & Linde techniek kasten voor vleermuizen worden gehuurd. Ook leveren zij de permanente oplossing (inbouwkasten). Els & Linde en Els & Linde techniek zijn samen een onderzoeksprogramma gestart om de daadwerkelijke gewenningstijd te meten. Hiervoor worden in overleg met opdrachtgevers kasten voorzien van automatische meetapparatuur. Het onderzoeksprogramma sluit ook aan op de (soms) voorgeschreven evaluatie van de voorzieningen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met ons.

Meer informatie nodig:

vanderlinden@elsenlinde.nl of 06 - 27564247